V. évfolyam. 1903. május 10. 19. szám.

Budapest VIII., József-körut 29.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZO EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

Előfizetési dij:
Helyben és vidéken postaküldéssel .....12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére *a Nemzeti Baleset Biztositó Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztositva.

A »Kitartás« czimü jótékonysági egyesület alapszabályait a nagym. magyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. felügyelő és ügyész.

gazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. kereskedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszerelő, *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. *Minden tag* 60 éves koráig *4000 korona erejéig van baleset ellen biztositva,* még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező *halál* esetén *2000 korona* erejéig,

b) baleset folytán beállott *teljes* vagy *részleges munkaképtelenség* esetén a tag *2000 korona arányában* egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nejének vagy kedvezményezettjének fokozatosan *2000 koronáig* emelkedő *halálozási segély* fizettetik ki. Maga a tag, *nejének elhalálozása* esetén, fokozatosan *500 koronáig* emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után *a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében,* mely a halálozási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve *ugy peres, mint perenkivüli ügyekben* az egyesület ügyészsége által *dijtalanul képviseltetik.*

5. Az egyesület »*Kitartás*« czimü *hetilapja* minden tagnak már a belépéstől kezdve *dijtalanul* megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében *az ezentul belépő uj tagok,* ha belépésük alkalmával *30-ik életévüket* még be nem töltötték, állandóan *havi 3 koronát,* ha belépésük alkalmával *38-ik életévüket* még be nem töltötték, állandóan *havi 3 korona 40 fillért,* és ha *44-ik életévüket* még be nem töltötték, állandóan *havi 4 koronát* fizetnek tagsági dij czimén.

Beiratási dij egyszer s mindenkorra *2 korona.*

Aki 44 éves elmult, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

„Kitartás“ kölcsönösen segélyező orsz. egyesületünk

1903. évi május hó 24-én délután 2 órakor tartja meg a »**József főherczeg**«-**szálloda földszinti nagytermében** (Budapest, VIII. ker., Kerepesi-ut és Köztemető-ut sarkán, a keleti pályaudvar közelében)

IV. ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

melyre ezennel egyesületünk összes képviselőit meghivjuk.

E czélra külön meghivókat nem bocsátunk ki. Felkérjük mindazon képviselőinket, kik ezen közgyülésen személyesen nem vehetnének részt, hogy a csatolt meghatalmazást két tanu előttemezése mellett aláirva hozzánk mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti év eredményéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása.
4. Az egyesületi képviselőknek választás utján való kiegészítése.
5. A felügyelő-bizottság választása (3 rendes és 3 póttag).
6. A szerkesztőségnek beolvasztása az egyesületbe.
7. A jövő évi költségelőirányzat.
8. A kereskedelmi és váltó-törvényszék 46380/902. számu végzésének tárgyalása.
9. Az alapszabályok módositása.
10. Egyéb inditványok tárgyalása (melyek az alapszabályok 17. §-a értelmében irásban adandók be).

Az alapszabályoknak 17. §-ban említett és a 18. §. szerint megválasztott képviselők, kik tagsági dijaikkal hátralékban vannak, a 12. §. értelmében tagsági jogaikat nem gyakorolhatják, tehát a közgyülésen sem felszólamlási, sem pedig szavazati joggal nem birnak s ennek folytán felkérjük, hogy a közgyülésen résztvevők a folyó évi április havi tagsági dij lefizetéséről szóló nyugtáikat magukkal hozzák, mert csak ezek előmutatása esetén bocsáttatnak a közgyülési terembe, nehogy idegenek vagy illetéktelen emberek oda betolakodjanak. — A többi egyesületi tagokat, t. i. azokat, kik nem egyesületi képviselők, szintén szivesen látjuk a közgyülésen.

Felkérjük az alább felsorolt tagjainkat, hogy levelező-lapon születésüknek évét, hónapját és napját velünk közölni sziveskedjenek, mert ezen adatokra okvetlen szükségünk van és ezeknek hiánya esetleges haláleset bekövetkezténél nagy hátránynyal járna az illetőre nézve:

3855. Szekeres Ferencz, Brassó
4063. Gagyi Jánosné, Tövis
4136. Heinzlmann Ferencz, Rákos-Csaba
4186. Gulyás István, Esztergom
4275. Bota Mihály, Eger
4277. Barta János, Eger
4287. Laskay Imre, Oroszka
4623. Ráduly János, Bácsfalu.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 18. számában kimutatott segélyösszeg ... ... 52.200 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 18. számában kimutatott segélyösszeg ... ... 20.856 korona 66 fillér

---

Csata után.

A haragvó ember ádáz dühében tul tesz magán a haragvó Istenen. Avagy mi egy égi háboru földrázó viharja a csata iszonyataihoz képest, melyet a földi férgek, az emberek százezrei viselnek egymás ellen? Gyászfátyolt borit magára az ég s messziről felhangzó tompa dübörgéssel jelenti előre a veszélyt, hogy meghuzhassa magát előle biztos rejtekébe a földi halandó. És amidőn kitör csattogó haragja s szemvakitó fénynyel villog zengő csatakardja, a villám: vajmi ritkán esik, hogy a csapás emberi hajlékot is talál s nagy ritka esetben borit lángba itt-ott egy-egy magában álló szalmakazlat. Végigsöpör sivitó szárnyával a bőszült fergeteg rónán, völgyön, hegyen, megtépi a fákat, meg-megbolygatja a rozzant kunyhó nádfödelét, felborit egy reves sövényt, palánkot, s a mint elviharzott, — kisüt a kelő nap áldott melegével, bearanyozza sugarával a vidéket, mely uj életre kelve a megtisztult légben, a minden fűszálon, minden kis levélben rezgő esőcseppel, — mintha mindmegannyi könyező szem volna, — visszamosolyog a rá mosolygó napra. Csak megfürdött a táj, egyéb baja nem lett s üditő permetből vőn testére hajnali ruhát. — Az Isten haragja irgalmas egy harag!

Mennyivel közelebb áll az ember bősz dühe a pokolhoz, mint az éghez! Azokban a véres, irtóztató csatákban nincs semmi isteni. Még az állat is szégyenlené, amit egy sok ezer éves tévedés az ember dicsőségeként, erényeként magasztal. És minő mély gyökerei vannak ennek a szörnyü tévedésnek! Már a játszó gyermek jóra rosszra egyaránt fogékony kis kebelét megmérgezik vele, s áhitat hangján tanitják neki azt a történetet, mely annyi millió ártatlan ember párolgó vérével van megirva. A világ legnagyobb gyilkosait glória-fénynyel veszik körül, s elnevezik hősöknek, világhóditóknak ... Melyik isten adta az embernek azt a jogot, hogy olyat vegyen el mástól, amit nem adhat: az életet? És tegye azt a törvényesség jogczimén, büntetlenül és az emberiség oly elvakult, hogy a szabadalmazott gyilkosokat egy fővel magasabbá teszi ártatlanabb embertársainál, ahelyett hogy alacsonyabbá tenné ugyannyival; s rájok mutat, mint követendő példányképekre, és ugy neveli gyermekeit, hogy azokhoz hasonlókká igyekezzenek válni, — ahelyett, hogy emberiségesebb alapgondolatból indulna ki a nevelés, belevésve a gyermek szivébe, hogy nagyobb az, aki egy veszni indult embert megment, mint aki ezreket elpusztit.

Igy történik aztán, hogy a harcz fogalma ugy nő fel a gyermekben, mint a legmagasztosabb emberi foglalkozásé, holott csak a legiszonyubb, s inkább való arra, hogy undort keltsen, mint lelkesedést. A római czirkuszokat, a spanyol bikaviadalokat elkárhoztatta már a világ, pedig ott csak egy-két gladiator vagy torreador élet forgott koczkán: — százezer gladiator és torredor élete, akiket mészárszékre hurczolnak, nem kelt visszahatást az emberi kebelben.

Addig ember az ember, amig gondolkozik. Ez különbözteti meg más istenteremtéstől, ez emeli föléje mindannyinak. De »*a katona ne gondolkozzék*, hanem *rohanjon vakon amerre parancsolják*«. Hát nem annyi az, mintha azt mondanák neki: »szünj meg ember lenni s vetemedjél el állattá!«

Két vitázó fél közül nem lehet mind a kettőnek igaza, — az egyik igazságtalan alapon áll okvetlenül. És az emberiség megengedi, hogy valaki igazságtalan ügyeért elpusztitson egész nemzedékeket, koldussá tegyen birodalmakat s világrészek nyugalmát, jólétét, jogrendét forgassa fel.

Mindegy! Csatára szól a riadó. A zászlók lobognak, a dob pereg s a légiók Isten és szent jelszavakkal ajkaikon indulnak a véres munkára.

És a két ellenséges had összerobban, vérben fürdik a vas és az ököl. Emberek, kik egymásnak soha nem vétettek, egymásra nem haragszanak, kik máskülönben bizonnyal megsegitenék egymást szenvedéseikben, kioltják egymás életét vakon, hidegvérrel, kegyetlenül, s azt hiszik, lélekemelő munkát végeznek. Méltán hihetik, mert hisz jutalmat, érdemjelet, előléptetést és dicséretet kapnak érte. Az ágyugolyó utczákat söpör az eleven erdő között, rakásra hullanak a rendek a sortüz alatt, s a szurony, kard és lándzsa vérszalagokat szakit ki az ütött sebből, s a szilaj ló patája kitiporja a sebesülten fetrengőből az élet utolsó szikráját . . . .

De ki venné mindezt észre a csata hevében! Vér-fátyol boritja ilyenkor a szemet, a fül siket a haldoklók hörgésire, s a hős, a vitéz tör előre, lelkesülten, véres dicsőséggel homlokán, keresztül gázolva bajtársai és ellenségei holttetemén, — csak előre, csak előre, mig egyszer az ellenséges golyó mellen taszitja s oda roskad ő is a többi hulla közé. Most már csendes ember ő is. Nem volt ideje gondolkozni róla: miért? Hiszen a katonának tiltva van a gondolat.

Aztán elnémul a szörnyü konczert. Az ágyuk dübörgő basszusa elhallgatott. Itt-ott hangzik még egy-egy ropogó trilla kézifegyverekből. Valamely visszavonuló, s azt üldöző csapat felelget egymásnak duoban. A csatának vége, az éj leszállt. Fekete lepedőt terit a harcztérre, mintha el akarná takarni, ami ott látható.

Pedig most már rá érne a szem észrevenni, mi van ott? Megszünt az öldöklés »szórakoztató« munkája, — itt az eredmény, lehet gyönyörködni benne . . . .

Nincsen az a költő, aki egy csatatért az ütközet után ugy le tudna irni, hogy leirása megközelitse a valót. Mennyi tragédia ért itt befejezést, — ha ugyan befejezését érte és nem a kezdetét, ott azoknál, akiknek az itt holtan fekvő áldozat egyetlen támasza, kenyérkeresője volt talán. Ne is kisértse meg azt emberi toll leirni. Beérheti vele, ha a vérrel áztatott nagy csatamezőnek szemügyre veszi egy-egy zugát. Az is elég meggyőződni arról, hogy nincs rettentőbb valami, mint az ember az ő őrültségében.

Az után a csata után, melyet az emberek vivtak piros vérből van a harmat, mely a mezőt fedi, — nem mosolyog az a kelő nap elé, hanem átkot párolog az égre, s a csonka hullák eltorzult sápadt arczáról nem uj élet kelte üdvözöl, hanem az enyészet lehelete tölt el borzalommal. Az a vidék, melyen az emberi őrjöngés vihara végig sepert, temetőnek készül. Az elesetteket át kell adni az anyaföld keblének.

Anya, nő vagy gyermek nem fogta be szemét a szegény halottnak, üvegesen mered a sötétlő éjbe, arczán megfagyott a halálos fájdalom. Ugy hever ott félig ellensége alá temetve, ima helyett talán egy szörnyü átokkal elkékült ajkain, melyet már nem volt ideje kimondani.

Sötét, közönyös alakok járják be a harcztért, némán, hallgatagon mint a kisértetek. Ha bele bot-

lanak egy-egy emberi testbe, megállnak körötte kis időre. Kettő megragadja, és kiteriti testét, egy odahajol föléje, odateszi fülét szive fölé. »Nem dobog.« Megtapintja testét. »Hideg.« Akkor megragadják, két rudra vagy saroglyára fektetik, s hátra viszik a többihez. Ki volt mig élt? nem kérdezi senki. Minek az? Egygyel több a halott, s az elég. A fekete kisértet-csapat indul tovább.

Magas földhányás mögött, mely mellvédnek szolgál, kezdődik a temető. Oda viszik a halottakat egy halomra. Ott már készen áll a nagy verem, mely befogadja. Ötvenet, százat együvé. Az elesettnek a csákójáról, a fegyver-szijáról megtudják, melyik ezred melyik zászlóaljának melyik századához tartozott. S ott a csákójában, ott a fegyverszijján a numerus. Abból megnézhetik a század protokollumában, mi volt a neve. Mert hát arra szükség van avégből, hogy a hivatalos ujságban kiirják az elesettek között. A hozzátartozókat csak meg kell *nyugtatni!*

Mikor ez is megvan, akkor szépen lehuzzák róla a ruhát. Még azt se hagyják rajta: jó lesz az majd a rekrutának, aki nyomába jön s akinek nem szabad borzadnia attól a gondolattól, hogy ő egy oly ember ruhájában harczol, aki már meghalt. Mikor aztán le van vetkőztetve, leteritik egy nagy lepedővel, mert hát erre jöhetne a vezér, s mit szólna majd, ha meglátná, hogy az a halott katona oly szabályellenes arczot csinál és sápadt, mintha félne? Pedig dehogy jön ide.

De az a lepel se marad rajta soká a halotton. Kész már a nagy gödör, a bajtársak várnak benne reá. Egy veres keresztes lerántja róla a takarót, megragadja a halott lábát s ugy vonszolja maga után a sirgödör feketén ásitó szája felé, hogy rögről-rögre koczczan aludtvéres feje. Mire is volna a már elhunyttal gyöngédebben bánni? Nem fáj az már annak. Belökik a többihez s mikor már jól megtelt a gödör emberi hullákkal, a fekete földből huznak föléjük takarót. Elég meleg az azért, hogy nem igen vastag. A jövő tavaszszal bizonnyal beleütközik az ekevas, ha ugyan még lesz aki akkor szántson.

Igy számolnak le vele s igy számolnak be vele majd odahaza: Volt, nincs, — elesett »a szent ügyért!«

S ezek még boldogok azokhoz képest, akik még egy közös gödröt se kaphattak s varju, holló gyomra lett a temetőjök.

Az időjóslásról.

Még mindig messze vagyunk attól az időponttól, melyet már annyian eljöttnek tartanak, midőn az időjárásnak jó előre leendő meghatározása bevégzett tény lesz. Az ember az időtől sokkal nagyobb mérvben függ, mint bármely más teremtmény, mert a legbehatóbb módon befolyásolja őt az időjárás napi munkájában. S miután ennek vagy kedvez, vagy hátrányára van, belevegyül harczába a léttel, ellene van vagy pártjára áll, sőt nem ritkán egészen bilincsbe zárja és lételét közvetlenül fenyegeti. Ily viszonyok közt a gondolatnak, hogy miként lehetne megsemmisiteni az időjárás e befolyását az emberekre nézve, meg kellett érlelődni. Csak később szabadult meg azután az ember az előitélettől, hogy az időjárás gyors változása által felvidult vagy elszomorodott kedélyében az istenséget majd jókedvünek, majd haragosnak látta, sőt idővel oda jutott, hogy meggyőződött, miszerint a természetben mindennek megvan a maga természetes oka, hogy minden, a mi történik, legyen az a föld felületén, a légben, vagy az »égen«, csak azért történik, mert gyakran nem ismert és ki nem számitható körülmények összetalálkozása által kell, hogy előidéztessék, és mert minden természeti tünemény csak a változhatlan törvények kifolyása. Ezen igazság felismerésétől a törvények meghatározásáig nem csekély volt a távolság A természettudomány, a mennyire csak jelenlegi nagyszerü előhaladottságában csodálhatjuk, a mai korszak ujjáteremtője. A meteorologia (időjárásban) a legkülönlegesebb, és tekintettel a számitásoknál előforduló akadályokra, a természettudományok legnehezebb ágát képezi, mert beható tanulmányt igényel az összes tudományokban. Mig ez a tanulmány hiányzott, addig még csak gondolni sem lehetett a meteorologia tudományos kezelésére és épen ezért nem találunk a természet-tudományok egyik ágában sem annyi képzelődést, mondhatni álmodozást és összefüggés nélküli kutatást, mint ebben. Ég és föld egyaránt irónjára jött az időjósnak a »száz éves naptártól« kezdve a Holdig, sőt egészen Uránusig, még Herschel csillagászati észleletei is mind-mind meg lettek vizsgálva és próbálva, hogy a lehető legcsekélyebb gondolkozással mint lehetne behatolni az időjóslás titkába? . . . Az efféle bohóságoknak még soká nem volt vége. Tudományos tekintetben a kutató emberparány alatt a talaj századokon át süppedékes maradt. — De változnak a körülmények, ugy, hogy a meteorologia ma már nem a téves állitásoknak gyüjteménye, hanem a legkomolyabb és legsikeresebb kutatások tere.

Hogy mennyire kifejlett tudomány, arról bő fogalmat nyujt Dowe gyönyörü munkája (»A viharok törvénye« vonatkozással a légnyomásra. Berlin, 1880), ki az egész tudománynak mondhatni alapitója. A mély értelmü tudós, midőn művének »a viharok törvénye« czimet adta, azt nem azért tette, hogy az legyen a pont, melyben a tartalom összpontosul, hanem hogy az alapot is kimutassa, a melyen a meteorologia felépült, és sikeresen tovább fejlődött.

Időjárási tüneményeinknek köszönhetjük, bár közvetve, a mozgásokat légkörünkön belül. A szelek azok, melyek nekünk nedves vagy száraz, hideg vagy meleg levegőt hoznak. Kutatni az okok után, melyek a szeleket előidézik; levezetni törvényeiket; meghatározni, hogy milyen erősségük és befolyásuk, melyeket a műszerekre gyakorolnak; feltüntetni, merre visz irányuk; kiismerni, hogy mily módon változnak a kölcsönös egymásrahatás következtében: ezek a meteorologia leglényegesebb és legfontosabb feladatai. Körébe tartoznak még: a föld fordulásának befolyása a viharok irányára, a passátszelek előállása, a forró égaljnak és a sarkaknak időszerinti szelei stb; azután a lég hőmérséke, a páranyomat, nedvesség, csapadék, felhőzet stb.

A borzadály bizonyos neme lep meg bennünket a természet borzasztó hatalmának láttára, a félelem megrenditi a lelket, ha olvasunk a tropikus forgó szeleknek erőműtani hatásairól, hogy nemcsak emberek s állatok, hanem óriás szirtdarabok sodortatnak a levegőbe, a házak kimozdulnak alapjokból, vastag falak döntetnek le a vihartól tovaragadt bambusztörzsek által. Ezeket a nagyszerü tüneményeket

összefüggésbe hozni a lég egyszerü könnyed mozgásával, szintén a meteorologia feladata. Egyedül a viharok e törvényéből merithetjük pontos és alapos meghatározását a bekövetkezendő időjárásnak, mely müvelet ma már csak idő kérdése.

Ugyanis, ha ismerjük a lég mozgásának törvényeit, csak arról kell gondoskodnunk, hogy elég észlelési állomásaink legyenek, melyek azután távsürgöny utján a világ minden irányában tudatják észleleteiket. E téren már eddig is sok intézkedés történt, de még igen sok maradt hátra. Igaz, hogy nagyon elismerésre méltó, ha a napilapokban az egyes állomások észlelési adatai megjelennek, de magában véve ez mitsem ér, mert hiányzik az — átnézet!

Amerika már jobban hajlik a gyakorlati irány felé. Washingtonban már 24 óra alatt háromszor jelenik meg egy-egy térkép (War departement weather map), tartalmazva a jegyzeteket, melyek Északamerikának több mint hatvan észlelési állomásán készittettek. Minden egyes térképnél a szél iránya nyillal van jelölve, erősségi fokozata pedig szinekkel, ugyszintén a légnyomás, hőmérsék, nedvesség stb. és mindez a beérkezett sürgönyök alapján. Ezen térkép pontos átnézetét nyujtja Északamerika időjárásának egy bizonyos órára nézve, és épen ezen könnyü átnézeténél fogva majdnem bizonyos következtetést enged a várható tüneményekre.

Vajjon nem lehetne-e nálunk is ilyen térképeket készitени? . . . .

De mig a tudomány ez ágára a külföld milliókat költ, addig nekünk még csak eszünkbe sem jut, sőt maga a központi észlelde is nagy ritkán ad hirt magáról, pedig nem sokat ér az alig megbizható óriási számhalmaz minden gyakorlati czél nélkül. Minek napról-napra, óráról-órára jegyezni a légtüneti adatokat, ha a gyakorlati eredményt miatta elhanyagoljuk? mert hogy hosszu évek multán e számokból következtessünk, azon már régen tul vagyunk. A meteorologia e részének inkább a statisztika veszi hasznát, de nem maga e tudomány!

A fentemlitett térképpel kezünkben, ismerve a Dowe-féle vihar-törvényeket, nem lehetséges, hogy az időjóslás teljesen lehetetlen és elérhetlen valami legyen!

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Egy császár ifjusága. III. Napoleon franczia császár ifjuságáról jelent meg a minap érdekes könyv, melynek följegyzéseiből kitünik, hogy a franczіák későbbi ura sem volt jobb anyagból gyurva, mint a hozzá hasonló ifjak. Csinyjeiről egész anekdota-gyüjteményt hordtak össze a historikusok s ezekből az anekdotákból nem egyet szeretett volna a későbbi császár eltüntetni az emberek emlékezetéből. Napoleon herczeget — jegyzi föl a história, — suhanczkorában Németországba adták nevelésbe: hadd tanuljon németül. Augsburgban internálták a Szent Anna-gimnáziumba, ahol azonban annyi rossz fát tett a tüzre, hogy réme volt a tanárainak. Müvész volt a »bliczczelés«-ben, ugy hogy hetenkint átlag három napot az iskola mögött töltött. Egy szép tavaszi napon Napoleon herczegnek ismét vágya támadt a gimnázium padjai helyett a napfényes szabadban tanulmányozni a természetrajzot. Egyedül azonban nem volt kedve a kirándulásra s igy meghivta két iskolatársát, akik persze sokkal inkább tisztelték a herczeg akaratát, sem mint nemet mondtak volna a fölhivásra. A három ifju, bőségesen ellátva minden tilos kedvességgel, szivarral és cognacos palaczkkal, kimentek az országutra, hogy megtréfálják az arra hajtó parasztokat. Amint igy csatangoltak, egy kovácsnak a mühelyéhez értek. A herczeg nagy érdeklődéssel nézte a hatalmas erejü mesterember munkáját, amint könnyü kézzel forgatja nehéz pörölyét s féllábbal a fuvót müködteti. A kovács olykor abbahagyta a munkáját hogy nagyokat igyék s megtömje a pipáját. Ezt a pillanatot leste ki a pajkos herczeg. Amikor a kovács átment a mühelye mellett levő szobájába valamiért, Napoleon herczeg hirtelen kivette a tüzben izzó vasrudat és a hideg végét dugta a parázs közé. Az izzó vas pár percz alatt elvesztette a pirosságát s mire a kovács visszatért, gyanutlanul fogta meg a még mindig forró végü rudat. De csak egy pillanatig tartotta, akkor aztán hatalmas káromkodással csapta le és éktelen dühvel rohant a kaczagó diákok után. Napoleon, akinek herczegi vérét nagyon bántotta a futás, megállt.

— No hát, én voltam, — monda hetykén. — Mi lesz már most?

— Majd meglátod, gazficzkó! — üvöltötte a kovács, elérve a herczeget.

— Megállj! — kiáltotta ez hirtelen. — Ne merj hozzám érni, paraszt . . . én Napoleon herczeg vagyok!

— Annál jobb, legalább megemlegeted a leczkét. Majd visszaküldelek Szent Ilona szigetére.

És ugy helybenhagyta a herczeget, hogy az sántitva ment vissza az iskolába. Nagyon röstellette ezt a verést — különösen a nyakleveseket — Napoleon herczeg és megeskette a barátait, akik tanui voltak a jelenetnek, hogy soha senkinek el ne árulják a dolgot. Hanem, mint látszik, mégis kitudódott a dolog.

Különös házak. Egy angol ujság érdekes tanulmányt közöl gazdag különczök szeszélyeiről, akik különös lakóházakat épitenek maguknak. Igy mr. Ley, akinek szerencséje a kártyajátékban közmondásos volt, Combe-Martinban (Devonshire) ötvenkétszobás házat épittetett magának. Minden egyes kártyalapnak meg volt a maga megfelelő szobája. Ley halála után a házat egy korcsmáros vette meg, aki »A kártya-játékhoz« czimet adta a szállóvá átalakitott háznak. Ezt a czimet viseli még ma is. — Northamptonban van egy ház, amely a napot, hetet és az évszakokat jelképezi. Minden napnak külön ablaka van, minden hétnek külön kandallója. A ház hét kapuja a hétnek hét napját jelenti és négy torony is disziti a házat, jelentvén a négy évszakot. — Glen Isle-ben (Ferforshire) egy Starkey nevü gazdag ember lakott, aki ki nem állhatta a folyosókat. Épittetett tehát magának egy teljesen kerek házat, amely két részre oszlik: egy 72 négyzetméternyi s egy 49 négyzetméternyi területre; ez utóbbi a szolgák lakosztálya. A ház középpontjában egy nagy kerek csarnok van, ide nyilik minden szoba, mig belül egy galéria valamennyivel össze van kötve. Az egész épületben nincs egyetlen folyosó sem.

Hogy ment Guyon Komáromba? Guyon életrajzában azt mondja az életrajz irója: »Ilyen ember — t. i. Guyon — kellett arra a vállalatra, hogy a magyar seregektől elvágott s minden felől

ellenséggel környezett Komáromba — mint haboktól ostromlott szigetbe száraz lábbal — bemenjen, s annak parancsnokságát átvegye. Guyon ennek a feladatnak is megfelelt ezer veszély közt, álruhában, ellenséges csapatokon át, egyenesen Komáromnak tartva stb.« Az iró valószinüleg azt az ép oly ügyes, mint vakmerő utat érti itt, melyet Guyon a Tiszától Nagy-Sarlóig tett ellenség által elfoglalt vidéken, gyakran ellenséges csapatokon keresztül, sőt egyszer Nugent osztrák tábornok szemeláttára is. Azonban ez utnak vége is nevezetes bravour, melyre csak az »oroszlán-szivü« vállalkozhatott oly könnyedén. Guyonnak utasitása volt »lehető gyorsan« Komáromba jutni. Ö ez utasitásnak a szó teljes értelmében angol pontossággal akart megfelelni. Utját nem is késlelteté önkénytesen tovább egy napnál. Ez az »egy nap« a nagy-sarlói ütközet volt, melyben szereplése a vidék pontos ismerete miatt döntő fontosságu vala. Komárom Vág felőli oldala április 22-kén, csallóközi oldala ápr. 23-án, igmándi oldala ápr. 26-án szabadittatott fel. Guyon várhatott volna legalább április 22-ig, hogy a várba bejuthasson. De nem várt. Ö a várból akart már közreműködni a felszabaditás nagy munkájában. A nagy-sarlói csata utáni napon közlé tervét a császár-huszárezred tisztikarával. Kevés, de elszánt legényre volt szüksége, hogy a Vág felőli oldalnál álló ellenség sorain keresztülhatolhasson. A vakmerő tervre Kutassy Ignácz százados hatvan kiválasztott legénynyel vállalkozott. Április 21-én hajnalban robogott keresztül a kis csapat az osztrák előőrsökön, majd a felriasztott csapatok kereszttüzén keresztül, eltiporva maga előtt az utban állókat. Még a vár sánczairól is jöttek elébe lövések, el nem gondolhatván, hogy miként jöhetne az osztrák sereg felől az uj várparancsnok a honvéd huszárok élén. A csetepaté — melynek az osztrákok ébersége mellett szomoru vége lehetett volna — 3 vagy 4 sebesültbe került a mi részünkről. Miként fogadta a várőrség és a lakosság Guyont: azt leirja Horváth Mihály. E kalandot azonban nem emliti, sőt azt állitja, hogy a vár Vág felőli oldala már 21-kén felszabadult. Ez történetileg nem való. Wohlgemuth csak 22-én vonta el onnan a csapatokat. Kutassy századosról megjegyzem, hogy ő 1849-ben kegyelem utján 12 évi várfogságra itéltetett, melynek egy részét a munkácsi várban tölté. Most a honvéd-huszároknál alezredes s bajtársainak egyik büszkesége.

A fuvola-fa. Az akáczok közt főszerepet játszik az »Acacia fistula,« melynek fehér töviseit a a rovarok álczái idomtalanul körülhálózzák, s bensejében fejlődnek ki. Ennek következtében e tövisek a tőnél megdagadnak és golyóalaku hólyagok támadnak rajtuk, melyek gyakran egy köbhüvelyk nagysággal birnak. E rejtélyes rovarok az álczából kibontakozván, egy köralaku lyukon kirajzanak. A tövis e lyukak által egész kis hangszekrény lesz, s a szellők játéka tiszta fuvola-hangokat csal ki rajta. Ez okból a benszülöttek e fát fuvola-fának nevezik. E fa ökölnagyságu gummit izzad ki, mely borostyánbarna szinben játszik, s a vásárokon gedaref-gummi név alatt ismeretes.

Majom-emberek, Darwin dicső műve óta, a melyben kimutatta, hogy az ember és a mai emberhez hasonló majmok egy közös ősformától származnak, egyre nagyobb figyelemmel fordul a tudomány az alacsony fejlődésü népek felé. Érthető is ez, mivel ezek képviselik az emberi faj legalsó fokait s igy legközelebb állván a majom-világhoz, legtöbb esettel szolgálhatnak e rokonság kimutatására. Legujabban a Journal des Debats szerint megint fölfedeztek egy emberfajtát, mely szokatlan alacsony fejlődési fokon, azaz majdnem állatiasan él. Uj-Guineában, ezen az Ausztrália fölött fekvő nagy szigeten van a lakóhelye. Érdekes, hogy az egész fajta mocsarakban, teljesen vizi életet él s lakásai is három méterre a vizből kiemelkedő czölöpépitmények. Elemükben, a vizben nagyon otthonosak: rendkivül ügyesen usznak benne s a vizi növényeket és más akadályokat roppant mozgékonysággal kerülik ki. Vizi életmódjuk folytán földönjáró képességük annyira elcsenevészedett, hogy kemény talajon járni se tudnak, mivel kisebződik a lábuk. Egy utazó, a ki ezt az abgajámbonak nevezett törzset meglátogatta, azt mondja, hogy testük és arczuk nagyon majomszerü. Körülbelül oly nagyok, mint Ausztrália ismert bennszülöttei, azaz kicsinyek s alsó, csipőalatti részeik aránytalanul kicsinyek. Lábuk egész sajátságos alkatu: kicsiny, széles, lapos, gyöngeujju, különösen a nők lábán vékonyak és gyöngék az ujjak s oly mereven elállnak, mintha nem volnának izületeik. Egyáltalában a lábuk, melynek nincs lábikrája, olyan mint a faláb. A térd izmai és inai nincsenek kifejlődve s a férfinál a bőr ezen a tájon ránczosan lóg le. Valószinü, hogy ez a törzs valaha szárazföldi életet élt, de nem tudván igy exisztálni, a létért való küzdelem ráparancsolta a vizi életmódot.

A macska életkora. Egy német macskavédő egyesületnek az elnöke, m. Pohl értekezést ir, s abban a macska életkoráról a következőket irja: A macska kora az ápolástól, a táplálástól függ. Jól tartott és állandóan táplált macskák nagyobb életkort érnek el, mint az ugynevezett »gazdátlan« macskák, amelyek ugyan olykor-olykor jó napokat is látnak, de alapjában véve sehol biztos menedékre nem találnak. A macska pontos életkorát mindazonáltal nem lehet pontosan megállapitani mert ritkán esik az meg, hogy a macska, még ha állandóan él is valamely házban, természetes halállal mulnék ki. A bosszus szomszéd vagy lebunkózza vagy lepuskázza. És különben is ki törődik a macska korával. A macska él, a macska ott ténfereg a ház körül, hogy mióta, azt bizony senki sem tudja. Egészen másként van azokkal a macskákkal, amelyek macskabarát familiákban élnek. Azok a családok egy falatot sem tudnak lenyelni anélkül, hogy macskáikkal meg ne oszszák. A macskavédő-egyesület egy tagjának, aki pedig nagyon szükösen él, már tizennégy év óta van egy macskája. Egy másik tag azt állitja, hogy tizenhatéves macskája még mindig egerészik. Egy vendéglő macskájának az életkorát maguk a vendégek tizenkilencz évre teszik. Ez a macska egyébként százötvenszer volt anya. A czikkiró nagyszüleinek huszonhétéves macskájuk volt, amely megvakult s egy ló agyonrugta. A halsbrückei fürészmalomban nemrégiben egy fekete macska élt még, amely a franczia háborut végigcsinálta öreg gazdája állitása szerint. Nynnphenburg várában egy algieri angoramacskát árulnak, amely állitólag negyvenéves és két évvel ezelőtt még megkölykedzett s a piczi angorát egy fiatal angora nevelte fel.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: *Verne Gyula*, átdolgozta: *Szász Károly.*

(Folytatás.)

Ezzel megvolt a szerződés. Nevet is adtak az uj inasnak. Elnevezték Jupiternek, röviditve Jupenak. S nagyobb bizonyosság okáért még egyszer nyomatékosan kijelentették előtte, hogy nem lesz más fizetése, mint az élelmezés — meg ruházat.

Elő is kerestek valami zubbonyt s szoknya forma kurta bő nadrágot s azt, nagy bámulatára Jupe mesternek, rá is huzták. Ugy látszott, mintha kissé feszesen, de mindenesetre czivilizáltabbnak érezné magát benne.

Jupe mester csakugyan nagyon tanulékony legény volt. Nehány nap mulva már érteni kezdette az emberi szót s amit parancsoltak, elhozta. Ügyesen forgolódott a tüz és az asztal körül, s nevetséges komolysággal tekintgetett maga körül kis zubbonyában. Toppal is nagy barátságban élt s órákig eljátszottak egymással.

A gyarmatosok ujra megkezdették előbbi életöket a gránit-palotában. Teendőik sorát megállapitották s terveket készitettek a legszükségesebbekre. Első helyen állt ezek közt a Mercy folyón épitendő hid, hogy annak két partja, s a sziget északi és déli része közt az eddiginél könnyebb közlekedést tarthassanak fenn. Azután egy akol vagy fészer épitése, juhok vagy a szigeten találandó más gyapjas állatok számára.

A Mercyn verendő hiddal összefüggésben még messzehatóbb terve is volt Cyrusnak, t. i. azt a fennsikot, melyen a gránit-lak állott, melyen a juhaklot is épiteni akarták, s melyen egész gazdaságuk leend, minden támadástól és betöréstől elzárni és megvédeni. S ez nem is volt felettébb nehéz. Három oldalról már ugy is védve volt, természetes vagy mesterséges vizmüvekkel: u. m. északnyugatról a Grant-tó által, északról a tónak általok készitett uj lefolyása által, keletről a tenger által. Csak még egy elég mély és széles árkot kell ásniok a tótól a Mercy-folyamig, hogy a negyedik oldalon is védve, s mindenfelől bezárt tökéles szigeten legyenek. A Mercyn épitendő hid lesz az egyedüli közlekedő ut beltelkök s külbirtokuk (t. i. az egész sziget többi része) közt; s ha e hidat fölszedik, akkor védve vannak minden betöréstől, jőjjön az emberi ellenségtől vagy vad állatoktól.

Másnap visszaérkeztök s elhelyezkedésök után mindjárt hozzá is kezdettek a tervezett nagy munkához. Elsőnek tették a hid épitését, s annak elkészülte, jó időjárás mellett, mikor az egész napot munkára fordithatták s még a helyszinén is étkezhettek, összesen három hetet vett igénybe. November 20-dikára a hid készen volt, és pedig oly módon, hogy a gránitlak felőli vége csekély fáradsággal, mint felvonó hid fel volt emelhető s a közlekedés megszakitható.

Most már a tóból a Mercybe vezető csatorna tervezéséhez foghattak. Ugy tervelték, hogy akkora mezőt fogjon be, melyből vető föld is teljék. Mert az az egy buzaszem, melyet Harbert a zsebében talált volt, azóta jól megszaporodott. Első vetésre, hat hónap alatt 800 magot érlelt. Ebből 50-et, a többi elpusztulásának esetére, elővigyázatból félre tettek; az ujra elvetett 750 szem már egy kis mércze birtokába juttatta őket. Ennek kellett jó vetőföldet készitenі, és pedig a beltelken, hol könnyebben megóvhassák a vadak és madarak kártételétől.

Ez utóbbiak ellen Pencroff nagyon elmés szerkezetü madárijesztőket készitett; kis szélmalmocskákat, minőt a gyermekek csinálnak, de ugy, hogy forgásközben nagy csörgéssel kalapáljanak, mint a bányászoknak vagy katonáknak jelt adó deszkákon szokás. Továbbá emberalaku vázakat fából, mint a gyermekbohóczok, mozgatható karokkal s lábakkal, melyeket zsinegekkel ide-oda rángathattak.

A csatorna ásása nem ment oly könnyen, mint előre gondolták. Alig egy pár lábnyi televény földréteg alatt kemény sziklatalajra akadtak. Több nitroglycerint kellett tehát készitenіök, hogy a sziklát megrepeszthessék s medret készitsenek benne. Mikor az készen volt, az uj folyóágat Glycerin-pataknak nevezték el.

Deczemberben roppant melegek uralkodtak, de barátaink azért nem hagytak fel a munkával, s az akol és majorudvar elkészitése és rácsozattal való elkeritése is gyorsan haladt előre.

Az akol első lakója egy pár tinamu volt, melyek közül a nőstény csakhamar meg is szaporodott. A majorságudvart pedig egynehány vadkacsával népesitették be, melyeket a tavon fogtak. Azután Harbert nehány tyúkfélét is fogott az erdőn, az alector-fajból valókat, melyek megháziasodtak. Nehány pelikán és halászmadár önként bejött, mert a patakban sokkal könnyebben foghatták prédájokat, mint a sik vizen. Ráadásul még egy pár galambot is szereztek, s Cyrus azok számára egy pár csinos duczot készittetett.

Egy napon — deczember 23-ika volt — a Top ugatása s a Nab »ide, ide!« kiáltozása hallatszott. A többiek is kiszaladtak, s két jámbor állatot pillantottak meg, mely a majorudvarba valahogy betévedt, s ott bambán nézett körül, nem tudva, merre szabaduljon. Lovakhoz, vagy legalább szamarakhoz hasonlitottak.

— Ezek bizonyosan onaggák, vagyis vad szamarak, — mondá Harbert, aki, mint tudjuk, az állattanban meglehetős jártassággal birt.

— Már akár lovak, akár szamarak, — mondá Pencroff, — itt fogjuk őket, mert jók lesznek kocsit huzni, amire pedig legnagyobb szükségünk van.

S ezzel nehogy az állatokat elrémitse, szépen a hidhoz lopódzott, felvonta annak felvonóját, — s a két onagga fogoly volt. De a bezárt helyen szabadon hagyták őket, hogy lassanként szokjanak meg, s el ne vaduljanak. Gondoskodtak eledelökről is, csakhogy jól érezzék magukat uj otthonukban. Nehány nap mulva aztán kötőféket vethettek a szájokba, s befoghatták a nem épen könnyü kocsiba, melyet azelőtt Pencroff és Nab huzgáltak. Most valamennyien felültek reá, Pencroffon kivül, aki a hajcsár tisztét teljesitette, s ámbár jól megdöczögtetve, mégis

baj nélkül értek a sziklabarlanghoz, ahol a léghajó vásznát elrejtve hagyták volt, amit még eddig nem volt módjukban hazaszállitani.

Estére aztán vigan érkeztek vissza, levették a hámot, zablát a két onaggáról, bevezették őket istállójukba, s ezzel a két teherhordó állat fel volt avatva a házi szolgálatra.

Ötödik fejezet.

Ruházkodás, élelmezés, épitkezés. Az üvegkészités. A kenyérfa. A hajó-épités.

Az 1866-ik év januárja első felét ruházatuk helyreállitására forditották, amire már bizony nagy szükség is volt. Különösen a fehérneműjök és lábbelijök nagyon elrongyollott. A feltalált léghajó vásznát felszabdalták, varrásaiból a czérnát nagy béketüréssel kifejtették, hogy az uj varrásra felhasználhassák, — tüjök volt, mert találtak a hordóban volt holmi között. A léghajó vásznát hamuzsir és szóda segélyével kimosták, — mert be volt kátrányozva, aztán napon meg is fehéritették s ugy kezdtek a varráshoz. Nehány tuczat fehér ruhát és harisnyát (természetesen nem kötött, hanem vászon harisnyát) készitettek belőle. Pencroff, aki a czérna kifejtésére türelemmel nem birt, s e munkától Spilett és Harbert által föl is mentetett, annál használhatóbb volt a megvarrásnál; tudva van, hogy a tengerészek rendesen nagyon ügyesek a szabómesterségben.

Czipőket és csizmákat fókabőrből szabtak s varrtak magoknak; s ha nem épen csinos és lábhoz álló, de annál tartósabb s egyszersmind puha és kényelmes lábbelit nyertek ez uton.

A vadászat is nagyban folyt s gazdagon fizetett. Emlősök és madarak, hüllők — jelesen az izletes teknőczök — és halak minden fajtája került asztalukra. Az idő bár általában forró, eléggé kedvezett a vadászat- és halászatnak.

Puskáik lévén, csak töltényről kellett gondoskodni. Ólom nem volt a szigeten található; ahelyett vasérczből öntött sörétet használtak. Lőport is tudtak volna készitени, levén salétrom is, kén is a szigeten. De a lőpor gyártása nagy gondot, tiszta munkát s pontos eszközöket kiván. Cyrus tehát jobbnak látta lőpamutot gyártani. És pedig pamut nélkül, mert a szigeten az sem volt. De a pamut csak annyiban szerepel a lőpamutban, mint likacsos sejtszövet, s igy mással is pótolható; a többi közt a bodzafa belével; bodzafa pedig oly bőségben volt a szigeten, hogy csak szedni kellett s kifejteni a belét ami mindenesetre sokkal kevesebb fáradságba került, mint került volna a pamutszedés és tisztogatás, ha pamutnövényök lett volna is. A lőpamut másik alkatrésze a durranó azótsav, ezt pedig a bőven található salétromból már könnyü szerrel tudta készitени Smith Cyrus.

A földmivelés is nagyobb mérveket kezdett ölteni. A lakhelyök körüli termékeny fensikból három holdat vettek rendes mivelés és vetés alá. A gabonán kivül a sziget különböző pontjain talált hasznos és tápláló növényeket behonositották: mint répát, tormát, paréjt, retket és némely gyümölcs-cserjéket. A fensik többi részét legelőnek a takarmánytermesztésre hagyták fenn az onaggák s a többi házi állatok számára. Tengeri nyulat is, melyet a berekben nagy számmal találtak, kezdtek tartani és szaporitani magok is, hogy mint házi állat mindig kezök ügyében legyen. Az osztriga-termelést is, arra alkalmas zátony-parthelyen rendszeresen kezdték űzni. A teknősbékák ezrei a napsütötte homokba rakták tojásaikat, s csak szedni kellett, hogy ez izes s szintoly tápláló nyalánksággal is elláthassák asztalukat. De a legjutalmazóbb volt a halászat. Pencroff hálókat, varsákat és horogkészülékeket állitott fel ellenök. Egy szerencsés körülmény is segélyökre jött, hogy a téli évszakra is elláthassák magokat száritott hallal. A tengeri lazacz ívási idején e faj száz meg százezrenként jött a sziget tájára; először a nőstények, ikráikat lerakni, majd a himek, azokat megtermékenyiteni. Hálóik szakadoztak a tehertől, annyit összefogdostak belőlök; s Pencroff jól értette a módját, hogy kell azokat megszáritani s télire eltenni. Nab pedig, a becsületes és ügyes néger volt a szakács, aki gondoskodott, hogy az étlap mindig változatos és az ételek izletesek legyenek.

Jupe, a majom is napról-napra haladott az inasi képzettségben. Kis felöltőjét s kurta száru nadrágját büszkén viselte; legjobban tetszett pedig a köténye, melyen két zseb volt, melyekbe szerette bele dugni a kezeit, de mást azokba kotorászni soha sem engedett. Nab iránt különös előszeretettel viseltetett, amit ez sem hagyott viszonzatlanul. Talán mert a szerecsen legközelebb van a majomhoz, s nyelve is legközelebb áll a makogáshoz, ezek ketten a legjobban megértették egymást. Ha Nab azt mondta neki:

— Jupe, add ide a vizes kancsót!

— Jupe, hozz fát!

— Jupe, egy tányért!

— Jupe, add ide a pecsenyét!

a becsületes inas ezt mind jól megértette, s készséggel engedelmeskedett.

— Derék legény vagy Jupe! — mondá neki ilyenkor Nab. — Ha igy viseled magadat: megkettőztetjük a béredet. (A semmi kétszer véve is semmi.)

Jupe annyira megszokta gazdáit s a gránitlakot, hogy szökésről gondoskodni eszébe sem jutott. Egészen szabadon járt Gyakran elkisérte urait az erdőbe, sétára vagy vadászatra — s a famászásban nagy segitségökre volt.

Január vége felé, elmulván a forróság, a nagyobb külső munkához is hozzá kezdhettek. Elhatározták, hogy a Franklin-hegy aljában, a patak forrása közelében épitik fel az aklot a kérődzők, s jelesen a mouflon-birkák számára, melyektől a téli ruházatra való gyapjat várták.

A hely nagyon alkalmas volt. Gyönyörü zöld pázsitmező közepén, erdőszélben, patak mellett, s a lakástól nem volt igen messze, kivált az onaggáktól vont kocsin. Hogy könnyebben juthassanak oda, elég széles kocsiutat vágtak az erdőben, s a kivágott szálfákat oda vontatván, azokból készitették az akol oszlopait, melyeket a vékony ágakból készült vesszőkeritéssel fontak be. Széles, kétfelé nyiló ajtót hagytak a bemenetre. Smith Cyrus vezette a mérnöki és épitési munkákat s maga is együtt dolgozott társaival, ugy hogy három hét alatt az egész akol elkészült Nem volt egészen fedve, de a jászolok köröskörül ugy voltak benne készitve, hogy az állatok jól megvonhassák magokat a rossz idő s zivatar elől.

(Folyt. köv.)

A czárok történetéből.

Mihály volt az első Romanow, a ki a czári trónra ült. Az is moszkvában vette át a czári hatalmat 1613. márczius 19-én. Koronázása előtt (mint a történetirók följegyzik, csak »formaság kedvéért«) a következő feltételeket állapitották meg. 1. Romanow Mihály köteles az ősi vallást fentartani és oltalmazni. 2. Feledni a sérelmeket, miket családján s névszerint apján ejtettek. 3. Saját szakállára uj törvényt alkotni, vagy meglevőt eltörülni sohasem fog. 4. Magánjavait, hogy alattvalóival pörbe ne keveredjék, koronajószágoknak nyilvánitja. — Mihály negyvenkét évig uralkodott, s utána fia, Alexius következett. Erre mondta Voltaire: »mindenkép megérdemelte, hogy ő legyen az apja — Nagy Péternek.«

Alexius épen ugy megkezdte Oroszország reformálást, mint nálunk szent István előtt Gejza fejedelem. Átvizsgáltatta Waszilievics Iván (az orosz Verbőczy) törvénykönyvét. Rendezte a rendeket, — s ő maga a következő törvényeket hozta:

»A káromlás, az isteni tisztelet megzavarása, a felségárulás halállal büntettetik.

A ki parancs nélkül fegyveresen jelenik meg az udvarnál, verést kap a talpára, s börtönbe vettetik.

A ki a czár jelenlétében kardot ránt, a nélkül hogy ellenfelét megsebezné, veszitse el kezét; ha megsebzi, meghal.

Okmány-, ezüst-, arany-hamisitás halál.

A hamis pénzverők szájába olvasztott érczet öntsenek.

A ki lovat lop, kezét levágják.

Az első lopásra kancsuka, a bal fül levágása és két évi kényszermunka.

A másodikra jobb fül levágása, négy évi kényszermunka.

Harmadikra halál.

A halálra itélteknek hat hét adatik bűnbánatra.

A zabgyermekek törvényesitése nem engedtetik meg még házasság utján sem.

Gyermekek nem vádolhatják s nem idézhetik meg szüleiket.

Utlevél nélkül az országból senki sem mehet ki.«

Alexius 47 éves korában halt meg. Alatta hosszu és áldásos béke volt Oroszországban. Mindössze csak egyetlen egy ál-Demetert kellett kerékbe töretni. Ugyanazt, a ki előbb Erdélybe Rákóczihoz, utóbb a svédekhez Stockholmba menekült. De ott kiadták s otthon kerékbe törték. Alexiusnak első nejétől, Máriától, két nyavalyás fia született, Feodor és Iván. Csak második nejétől, Natáliától, született Péter. Sok küzdelem, ármány és gyilkosság folyt le, mig Péter trónra került. A Romanow-ház történetével ekkor füződik össze először a Dolgorucky név. Dolgorucky herczeg a streliczek főparancsnoka volt s egy palota-forradalom alatt ledobták az erkélyről, mely alatt kifeszitett lándzsákkal álltak a lázongó katonák. Igy halt meg. Péter 1689-ben október elsején vonult be ünnepélyesen Moszkvába s Iván, a régibb czár és az idősebb testvér, gyalog ment Péter elé a palotából, hogy üdvözölje őt. Innen kezdődik Nagy Péter uralkodása.

* * *

Nagy Péternek egyik jelszava volt: »Földem elég van, hanem vizem van kevés.« Ebben a jelszóban rejlik az orosz tengeri uralom hagyománya. Pedig az, a ki ezt a jelszót kimondta, gyermekkorában borzadt a viztől. Mikor egyszer anyja utazni ment vele, egy szük völgyben irtózatos zápor és vihar érte őket utól. Innen kezdve Pétert mindig remegés fogta el, valahányszor folyó vagy tó mellett kellett elhaladnia. Később e gyöngeségét annyira röstelte, hogy ez izben kastélyának erkélyéről beleugrott a rohanó hegyi patakba. Igy győzte le viziszonyát, mely később nála a szeszes italok nagymérvü kedvelésébe ment át.

Ép ily iszonya volt Péternek a holttestektől is. Mikor Hollandiában járt, benézett a világhirü anatomushoz, Ruyschhoz is. Ez épen egy hullát bonczolt s hollandusi közönynyel fogadta vendégét. Péter nem látott még ilyet s elsápadt. Kiséretének egyik tagja pedig ott nyomban elájult. A tudós észrevette ezt s gunyos mosolylyal köszönt nekik. Ez a gunyos mosoly ugy felbőszitette Péter önérzetét, hogy egyszerre visszanyerte hidegvérét. Nem csak végig nézte a egész bonczolást, de visszahozatta az elájult muszkát is és kényszeritette, hogy fogaival szedje szét a hulla elmetélt tagjait.

* * *

Nagy Péterre minden hajdani játszótársa és barátja közt legtöbb s legtartósabb befolyást gyakorolt Lefort Ferencz

Lefort merész, de zseniális kalandor volt. Ősei Piemontból származtak Genfbe, hol apja kereskedő vala. A fiatal Ferencz először Marseillesbe vetődött, s ott fölcsapott katonának. De egy párbaja miatt csakhamar menekülnie kellett. Elment Hollandiába. Ott több csatán vitézül harczolt és megsebesült. Megdicsérték, de nem adtak neki tiszti bojtot. Ezen Lefort annyira elkeseredett, hogy egy Versten nevü ezredessel Oroszországba ment. Archangelbe érkezve, épen Alexius fölött ülték a gyászt, s az idegeneknek takarodást paracsoltak. Szegény Lefort itt is csalatkozva reményeiben, Moszkvába vándorolt, s itt a dán követnek, Hornnak, titkára lett. De nem sokáig volt az. Könnyelmüen élt s kicseppent hivatalából. Ekkor jött az orosz-török háboru 1677-ben. Odament, jól harczolt s kitünt. Megnyerte az angol követet, s ennek révén megismerkedett egy gazdag nővel, a kit meghóditott s nőül vett. Egy ideig nyugodtan s nagyurilag élt, de mikor az orosz-török háboru megint kiütött, hiába marasztalta a szép feleség: ment megint a csatatérre. Ismét vitézül harczolt s hirnevet aratott. E háboruból visszatérve, ismerkedett meg Péterrel, s ettől kezdődik nagy szerepe Oroszország történetében.

* * *

A mesés emelkedéseknek példái különben még számos alakban nyilvánultak Oroszországban Lefort után is. Katalin egy parasztleányból lett Nagy Péter felesége. Mencsikoff utczán áruló pástétom-sütő inas volt. Ebből lett herczeg, főhadi marsal és első államtanácsos. És oly rémséges gazdag, hogy Rigától Derbentig (Persiában) mindig a maga birtokain utazhatott. Biron kurlandi szegény polgár fia volt, s lett herczeg, császári képviselő és regens. Osterman, egy német kisvárosi lutheránus pap fia, gróf lett,

alkanczellár, admirális és külügyminiszter. Lestock borbélyinas volt, s lett belőle titkos tanácsos, udvari főorvos és német birodalmi gróf. Igaz, hogy mindezek mesés emelkedésüket — az egy Katalint kivéve — mind drágán fizették meg. S egy szép reggel minden czimüktől és vagyonuktól megfosztva, Szibériába hurczoltattak.

* * *

Nagy Péter már atyjától, Alexiustól örökölte a flottaépités szenvedélyét. Alexius ácsokat hozatott Hollandiából s ezekkel két ágyunaszádot készittetett. De lázadó kozákok szétrongálták a két ágyunaszádot s darabjaikat szerteszét dobálták. A hollandi ácsok szétzüllöttek, s Brandt mester Moszkvában huzta meg magát. Innen hivatta őt elő Nagy Péter, s rábizta a hajó-épitést. Maga pedig beállott egyik munkásának. S mikor a hajó készen volt, Péter a tengerhez akarta szoktatni magát. Gyakori kirándulásokat tett a tengeren; de egyszer 1694. május 20 kán majd odaveszett. Archangelből indultak, de alig értek a sík tengere, oly nagy szélvész támadt, hogy már valamennyien lemondtak a menekülés reményéről. Péter meggyónt, megáldozott s el volt készülve a halálra. E közben azonban (mert erélye még akkor sem hagyta el) intézkedett hajóján, s oly esetlen parancsokat osztogatott, hogy még azokkal is növelte a veszélyt. Végre a vén kormányost (Panoffnak hivták) elhagyta béketürése s rákiáltott a czárra: »Nem értesz te ehhez! Ne parancsolj, hanem ülj le és fogadj szót!« — S átvette a vezérszerepet a czártól. Ez segitett is rajtok s megszabadultak. Mikor a partra léptek, a czár megölelte a goromba hajóst, és önkezével faragott egy keresztet, melyet a menekülés emlékére fölállitott azon a ponton, ahol partra szálltak.

* * *

S mielőtt Nagy Péter hozzákezdett volna reformjaihoz, még először fölébredt benne a tanulási vágy. Világot akart látni, szabad emberré akart lenni!

S eldobta a czári köpenyt, hogy inkognitó utazza be egész Európát.

Leforttal beszélte meg utazási programmját. Kinevezte helyettesét, s ő elment. Mihailoff Péter álnév alatt utazott, s csak egy komornyik, egy inas és egy törpe kisérte.

S ugyanakkor, hogy a czár utazása alatt az orosz birodalom fénye is képviselve legyen, alakitott egy zarándokló orosz követséget, mely e czim alatt udvarról-udvarra járt. Vezetője volt Lefort, mint nowgorodi vajda, — s Golovin, mint szibériai kormányzó. Volt pedig a zárandok-követségben 22 főnemes, 7 irnok, 5 tolmács, 68 tiszt, egy pap, több kereskedő, szolga, katona, törpe és bohócz.

Nagy Péter Königsbergben kezdte meg a hajóácsi kurzust.

Nappal mocskos kátrányos ruhában a hajósok közt őgyelgett, este czimborái közt dőzsölt. Iszákossága oly nagy lett, mint Nagy Sándoré. S kicsiben mult, hogy itt egy alkalommal ép ugy le nem döfte mámorában legkedvesb barátját, Lefort, mint a hogy Sándor ledöfte Klytust.

Itt történt vele az is, hogy egy asztalnál vig poharazás közt a kerékbe törés is szóba jött, s a nők kik jelen voltak, ájuldozták tőle. Pétert ez annyira mulattatta, hogy rögtön fölkérte a brandenburgi fejedelmet, rendezne az ő tiszteletére egy kerékbetörést, mert szeretne saját szemeivel meggyőződni, vajjon csakugyan oly rémitő-e az, mint az asszonyok ájuldozása mutatja.

A fejedelem bocsánatot kért, s kijelenté, hogy e pillanatban nincs semmi elitélt, a kin e büntetést végrehajtani lehetne.

»Eh! mit! — felelt Péter. Kell is ahhoz bünös. Akármelyik inasom készséggel vállalkozik rá.«

* * *

Hazafelé utaztában Frigyes Ágost lengyel királynál időzött s három napig folyt köztük a verseny, ki tud többet inni.

A lengyel király ekkor győzte le utoljára az orosz czárt.

Aztán erőben versenyeztek s a lengyel király, (épen úgy, mint egykor Bátori István) egy csapással levágta egy bivaly fejét.

Péter nem tudta utána csinálni, — de elkérte emlékül a sulyos fringiát.

S mikor haza ért, s lázados tört ki, a lázadókból hét ezer embert felakasztatott, öt ezeret lenyakaztatott, s ő maga, a saját kezével ütött le a lengyel királytól kapott karddal nehány száz lázadó fejet.

S ő volt egész Oroszországban a legczivilizáltabb ember!

Az ezred kutyája.

A mult század elején általános divat volt a katonaságnál, hogy minden ezrednek meg volt a maga kutyája, melyet az ezredestől le az utolsó közemberig mindenki ismert, kényeztetett, s mely viszont ismert mindenkit, a ki csak az ezredhez tartozott. Az ezred kutyájánál senkinek sem volt jobb dolga az ezredben. Még az ezredes is barátságosan simogatta meg, a tisztek nagyobb figyelemben részesiték mint a közembert. A legénység pedig legjobb falatját neki adta. Jaj lett volna annak, a ki az ezred kutyáját bántani merte volna, képes lett volna az egész ezred, mint egy ember talpra állani és darabokra tépni a vakmerőt. S ha beteg lett az ezred kutyája, oly gyöngéd, oly figyelmes gondozásban részesült, mint akár a generális, midőn pedig a sors rendelése folytán el kelle költöznie a kedvencz állatnak ez árnyék-világból, temetése a legnagyobb részvét mellett ment végbe; az ezred kutyáját megillető diszszel kisérték a sirhoz, éveken át osztozott az ezreddel jóban, rosszban, együtt fázott, együtt éhezett vele, s mert hű kisérője volt a vitézeknek, ha mulatozni, vagy ha csatába mentek.

Egy ily ezred-kutyáját akarjuk bemutatni, »kollégái« között egyik leghirnevesebbet, melynek neve még a napoleoni hadjáratok évkönyveiben is előfordul. Sok szép és nagy dolgot beszélnek el e nevezetes állatról ama évkönyvek, a leghitelesebben bizonyitva, hogy a feljegyzett dolgok mind valók s a tiszta igazságnak az utolsó szóig megfelelnek. Moustache-nak hivták a jeles állatot, tehát franczia volt, a Napoleon hadseregéhez tartozott és végigharczolta (e szó nem tréfa, hanem komoly valóság) a hadsereg számos nevezetes csatáját.

Hogy e kutya-biographia teljes legyen, el kell mondanunk, hogy a jeles Moustache Normandiában született, Falaise városban, 1799-ben, s az uszkárok fajához tartozott. Hat hónapos korában gazdája magával vitte Caenba, hol a tolongásban, hogy, hogy nem? — elszakadt urától, s a mint igy elhagyatva az utczákon egyedül bolyongott, egy szakasz gránátossal találkozott. A kis csapat hátulsó emberei egyet-kettőt csattintottak ujjokkal a kutyának, s ennek sem kell több biztatás, vigan a szakasz után koczog. A katonáknak megtetszett az állat, habár meglehetősen mosdatlan piszkos állapotban volt s szépnek különben sem volt mondható, de — miként a káplár megjegyzé — olyan értelmes arcza van. »Az ezrednek jelenleg ugy sincs kutyája — szólt a dobos — fogadjuk fel. Nálunk pompásan eléldegélhet.«

S ugy lett A kutyát pártfogásukba vették és Moustache nagyon hálásnak és elismerőnek mutatkozott a tapasztalt szivességekért. Bámulatos gyorsan betanult a katonai szolgálatba, egy pár nap mulva már oly kitünően tudott őrt állani, a szájában könnyebb fegyvert hordani, zenére, dobszóra tempóban haladni, hogy sok ujoncz katonát megszégyenithetett volna. S a mellett volt neki praktikus érzéke; már az első napokban kieszelte, hogy kivel tanácsos jó viszonyban lenni, s a szakács irányában különösen barátságos és nyájas volt.

Az ezred, melyhez Moustache szegődött, utban volt Olaszország felé, és a derék kutya egész kitartással megmászta a csapat mellett a nagy szent-Bernát hegyet, melyen Napoleon hadseregét Piemontba átvezette. Az ut viszontagságait katonás egykedvüséggel viselte, oly vigan aprózta hóban, s vizben és jég fölött, hegyen le, hegyen fel, mint mikor enni hivták.

Piemontba érkezve, korán alkalma nyilt ezredének hasznos szolgálatot tenni. Alessandria alatt táboroztak a Tanaro mellett Sardiniában. A tábortól nem messze, a Belbo-völgyben egy osztrák-csapat rejtőzött s az éj csendjében a gyanutlanul álomba mélyedt francziákat meglepni akarta. Lassan, lopva közeledtek az osztrákok és csakugyan sikerült volna tervök, ha Moustache »előörsi szemlén« kinn nem csavarog. Megpillantva a bokrok közt bujkáló idegen katonákat, éktelenül ugatni kezdett, visszaszaladt a táborba folyvást ugatva, ekép fellármázta az őrséget, mely gyorsan riadót fujt, az ezred talpra állt, mire az osztrákok kénytelenek voltak futva visszavonulni.

Ez volt Moustache nevezetes tette, melylyel a hazának és ezredének kiváló szolgálatot tett. Másnap az ezredes napiparancsban elrendelte, hogy ezentul Moustache naponkint egy egész katonai adagot kapjon, a mennyi egy közvitéznek kijár. Azonkivül diszes nyakövet is kapott, melyen az ezred neve állt. E naptól kezdve egyszersmind nagyobb gondozásban is részesült. Hetenkint kétszer megfürdették, s naponkint szépen megfésülték. Csoda-e aztán, hogy Moustache végre magasabban kezdte hordani a fejét, s ha olykor más ebbel találkozott, »kutyába se vette.«

A legközelebbi csata után vitézségének igazolására már sebeire is hivatkozhatott. A harcz hevesen folyt s Moustache maga is annyira neki melegedett, hogy hiába üzték, kergették hátra, folyvást ott lábatlankodott az első sorokban, az ellenséget bőszült dühvel ugatva. Egyik embertelen osztrák katonát bosszantotta a kutya fülsértő lármája és bajonetjét a vállába szurta a szegény állatnak. Az a katona, a ki megszurta, csak addig élt, mert egyszerre tiz szurony furódott a mellébe, s holtan rogyott össze. Moustachet pedig felvették barátai, s a legmélyebb részvéttel vitték hátra az orvosok szekeréhez.

Moustache katonásan viselte magát, egyetlen nyöszörgést nem hallatott és a gyógykezelés alatt nem visitott fel egyszer sem. Alig lábadt fel sebéből, már ismét a csatába kivánkozott és őrzőitől megszökve 1800. junius 14-én egész a végéig részt vett a marengói csatában, melyben Bonaparte konzul Melas osztrák tábornokot megverte. E csatában ujabban s még fényesebben kimutatta vitézségét. Az osztrák katonáknak is volt egy kutyájok, egy hatalmas dogge, mely szintén az első sorban »harczolt«, egy tiszt mellett. Alig pillantotta meg Moustache az »ellenségét«, bár az sokkal erősebb és hatalmasabb volt, mint ő, dühvel neki ugrott s a torkába vágta fogait. A katonák megálltak s nézték e küzdelmet. E pillanatban egy ágyugolyó csap le s végét veti az érdekes párbajnak. A dogge ketté szakitva élettelenül hevert a küzdtéren, mig Moustachenak csak egyik fülét sodorta le a golyó. Fel sem véve a csekélységet, a fényes győzelem után hetykén ügetett vissza övéihez.

Hanem egy alkalommal Moustachet mélyen megsértették, oly érzékenyen, hogy büszkesége nem engedé tovább a gránátosoknál maradni, kilépett a szolgálatból. Egy durva katona rossz kedvében kardlapjával végig huzott az oldalán, a mint körülte forgolódott, ez volt a roppant sérelem, melyet Moustache el nem viselhetett. Megvált tehát az ezredétől, de a katonai élet nélkül el nem lehetett, a czivilt utálta s felcsapott egy chasseur-századhoz. Az auszterlitzi csatát már ezzel küzdötte át, s ez alkalommal bebizonyitá ügyességét.

A csata előtt egy kém lopódzott be a franczia seregbe s oly hibátlanul beszélt francziául, hogy senki sem gyanitá, mi lappang a franczia egyenruha alatt. Moustache azonban rögtön kineszelte benne a kémet: ugatni kezdé s mérgesen belekarapott a lábikrájába. A chasseurök erre gyanakodni kezdtek, szemmel tarták az idegent s csakugyan kiderült, hogy rossz szándékkal időz a franczia hadseregben.

Hanem valamennyi hőstettének koronáját az imént emlitett auszterlitzi ütközetben tette föl. Az egész csata alatt ott sürgött-forgott a zászlótartó körül, hol leghevesebben folyt a harcz. A zászlótartót egyszerre golyó éri, elesik, még mindig erősen szoritva kezével zászlóját. Az alatt a francziákat visszaszoritják, de Moustache semmi áron nem akart hátrálni s tágitani a zászlótól. S midőn látta, hogy egészen magára maradt, fogával beleragadt a zászló rudjába s ránczigálni kezdé. Csakhogy már a halott zászlótartó oly görcsösen szoritá e rudat, hogy sehogy sem tudta abból kirántani. A lelemenyes kutya most nekiesik a zászlónak, fogaival letépi a rudról s a rongyokra szakadt lobogót foga közt magasra tartva, visszaszaladt a chasseurökhöz, hol hatalmas hurrah fogadta.

Ez alkalommal szegény Moustache egyik lába sebet kapott s amputálni kellett. Mint egy megedzett vén katona, nyikkantás nélkül türte a műtétet s felgyógyulva azontul is vigan biczegett a század után.

Hőstette azonban nem maradt elismerés nélkül. Lannes tábornok elrendelte, hogy ezentul dupla porczióban részesüljön; s nyakára pedig diszes övet

kapott, egyik oldalán e felirással: »Elvesztette egyik lábát az austerlitzi csatában s megmentette ezrede lobogóját,« — a másikon pedig »Moustache, franczia kutya; mindenütt, mint bátort tisztelik és szeretik.« A szalagon azonkivül egy érdempénz fityegett.

Aztán, egy kis kellemetlensége volt egyik chasseur-szakácscsal, ki egyszer meg akarta tőle tagadni az egyik adag ebédet, azért hát hátat forditott nekik s ment a dragonyosokhoz, hol természetesen nagyon szivesen fogadták a hirneves kutyát. A dragonyosoknál, kiket elkisért Spanyolországba, szintén vitt végbe hőstettet, a Siera Murenában vivott ütközet alkalmával visszavivén csapatjához egy lovat, melynek gazdáját lelőtték. Végre a tüzérséghez ment át, s itt be is végezte pályáját, fényes multjához méltón: a csatamezőn. A közel 12 éves kutyát a badojczi ütközetben 1811. márcz. 11-én egy ágyugolyó találta s kioltá éltét. Azon a helyen temették el, a hol elesett, és sirja fölé emlékkövet emeltek e fölirással: »Itt nyugszik a vitéz Moustache.«

A kegyeletlen spanyolok később a hadjárat után sirkövét szétrombolták és csontjait megégették.

Elég nem szép volt tőlük!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Suhajda Gyula, Türje, 5 korona 85 fillért; *Béczy Vincze, Ivanec*, 6 korona 60 fillért; *Moldoványi Ferencz, Kiszács*, 6 korona 66 fillért; *Csáky István, Arad*, 7 korona 35 fillért; *Várady Samu, Bánréve*, 7 korona 40 fillért; *Rosenheim István, Sárvár*, 9 korona 55 fillért; *Ujváry Péter, Szegzárd*, 9 korona 60 fillért; *Zsebők István, Ács*, 10 korona 10 fillért; *Magyar Mihály, F.-Litke*, 10 korona 20 fillért; *Kertész Márton, Piski*, 10 korona 80 fillért; *Szalmuther József, Kismarton*, 11 korona 35 fillért; *Tóth József, Ipoly-Pásztó*, 11 korona 40 fillért; *Horváth János, Budapest*, 12 korona 80 fillért; *Mezőfalvy György, H.-M.-Vásárhely*, 12 korona 80 fillért; *Lovass János, Nagy-Károly*, 13 korona 10 fillért; *Rácz Ferencz, Kiszács*, 13 korna 15 fillért; *Kemény Pál, Budapest*, 13 korona 55 fillért; *Gáspár Vilmos, Csakova*, 13 korona; 60 fillért; *Zsigmond Ferencz, Kézdi-Vásárhely*, 13 korona 60 fillért; *Buzek Géza, Budapest*, 16 korona 43 fillért; *Galba Mátyás, Lipótvár*, 18 korona 62 fillért; *Vizvári Antal, Királyháza*, 19 korona 49 fillért; *Tóth Sándor, Budapest*, 23 korona 9 fillért; *Horváth István, Kispest*, 26 korona 38 fillért; *Egyházy János, Esztergom*, 31 koronát; *Vécsei Frigyes, Budapest*, 32 korona 5 fillért; *Guttmann Ignácz, S.-A.-Ujhely*, 42 korona 1 fillért; *Vécsei Vilmos Budapest*, 43 korona 79 fillért; *Polgár Sándor, Fiume*, 69 korona 15 fillért; *Csikesz Géza, Budapest*, 128 korona 14 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — *Vizsolyi Gyula, Borsod-Csaba*, október és november hónapokra; *Reinsmitt János, Tisza-Ujlak*, január és február hónapokra; *Rabb József, Eger*, január és február hónapokra; *Grünhut Sándor, Köbölkut*, november, deczember, január, febr. és márcz. hónapokra, fölösleg 3 kor.; *Cornides Károly, Felka*, jan., febr. és márcz. hónapokra; *Grenda Pál, Gács*, márczius hóra; *Végh János, Nagy-Becskerek*, márczius hóra; *Gávay Mihály, S.-A.-Ujhely*, márczius hóra, fölösleg 3 kor.; *Laukovics László, Zólyom*, márczius hóra; *Csögér Miklós, Szepsi*, márczius hóra; *Schill Károly, Lövő*, márczius hóra; *Bálint Ferencz, Sziil-Sárkány*, márczius hóra; *Schmidt János, Nagy-Röcze*, márczius hóra; *Miklós Gyula, Győr*, márczius hóra; *Maczkó József, Vasvár-puszta*, márczius hóra; *Kólya József, Karánsebes*, márczius és április hónapokra, fölösleg 3 korona 20 fillér; *Baga József, Maros-Bogát*, márczius és április hónapokra; *Faragó Imre, Temesvár*, márczius és április hónapokra; *Augusztin István, Fiume*, márczius és április hónapokra, fölösleg 20 fillér; *Tóth István, Zimony*, márczius és április hónapokra; *L. Győrbiró Ferencz, Déva*, márczius és április hónapokra; *Klucsik János, Zólyom*, márczius és április hónapokra; *Sárga László, Konya*, márczius és április hónapokra; *Józsa Bertalanné, Budapest*, április hóra; *Balhási János, Zombor*, április hóra; *Szász Zsófia, Győr*, április hóra; *Skvorac János, Doberlin*, április hóra; *Rigasz András, Jernye*, április hóra; *Kakuszy Antal, Karánsebes*, április hóra; *Maic Zivan, Zimony*, április hóra; *Máthé Mihály, Kolozsvár*, április hóra; *Görög Mihály, Körösmező*, április hóra; *Kancz Ferencz, N.-Dömölk*, április hóra; *Barabás Károly, Belovár*, április hóra; *Simon Ede Dániel, Perjámos*, április hóra; *Deutsch Ármin, Fogaras*, április hóra; *Veres Ádám, Budapest*, április hóra; *Török István, Piski*, április hóra; *Blazsek István, Zólyom-Brezó*, április hóra; *Kocsis Antal, Szolnok*, április hóra; *Ujhelyi János, Beretlyó-Ujfalu*, április hóra; *Barkács Mihály, Szinóbánya*, április hóra; *Ábrahám Sándor, Keped*, márczius, április és május hónapokra; *Kovács Károly, Ungvár*, márczius, április és május hónapokra; *Kocsis Lőrincz, Gyéres*, április és május hónapokra; *Puskás József, Somogy-Szobb*, április és május hónapokra; *Szabó Miklós, S.-A.-Ujhely*, április és május hónapokra; *Papp Sándor, Nagy-Várad*, április és május hónapokra; *Gyulafy Ferencz, Budapest*, április és május hónapokra; *Gombos János, Puszta-Ecseg*, április és május hónapokra; *Czukoly Pasqualy, Sásd*, április és május hónapokra; *Beszedits Sándor, Hatvan*, április és május hónapokra; *Wieszczák Henrik, Zólyom*, április és május hónapokra; *Csonka Imre, Szeged*, április és május hónapokra; *Mészáros Lajos, Temesvár*, április és május hónapokra; *Bodó János, Budapest*, április, május és junius hónapokra; *Lendvai Mihály, Hadház*, május és junius hónapokra; *Szántó Zsigmond, Arad*, május és junius hónapokra; *Demeter András, Szarvas*, május és junius hónapokra; *Gillich Ádám, Nustár*, május és junius hónapokra; *Littomericzky János, Hatvan*, május és junius hónapokra; *Gergely János, Losoncz*, junius hóra; *Huber Ede, Felső-Nyék*, junius hóra; *Süli Pál, Szeged*, junius hóra; *Halmi Sándor, Zágráb*, május, junius és julius hónapokra; *Czirkovics István, Zágrab*, május, junius és julius hónapokra; *Sági Lajos, Iltyó*, május, junius, julius, augusztus, szeptember és október hónapokra könyveltük.

Laptulajdonos: **benedekfalvi Luby Gyula.**

Felelős szerkesztő: **Turtsányi Vilmos.**

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

Egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezeli.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyü kiszámitásához **vonatkisérők** számára igen hasznos **táblázatos kimutatást** állitott össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szivessen ajánljuk minden máv. vonatkisérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron **60 fillér** árban.

Buschmann F könyvnyomdája, Budapest (Harisch-Bazár).